

çok ciddi düzeydedir. Nitekim göçmen çocukların okul başarısı ve okullulaşma düzeyleri ev sahibi toplum çocuklarınınkinden çok düşüktür (Baysu ve Phalet, 2014). Örneğin Almanya'da göçmen çocuklar, genel nüfus içindeki sayılarına göre çok yüksek oranlarda Gesamtschule, Sonderschule gibi en alt düzey okullardadır. Okullulaşma süreleri de daha azdır yani daha erken yaşta okulu terk ediyorlar. Bu durum yetişen gençlerin sosyokültürel uyumu bakımından büyük sorundur.

"Ayrı eğitim" de çok problemlidir. Kendileri dışlanan, okullarda da çocuklarının dışlandığı düşünen göçmenler, giderek kendi içlerine dönerken, kendi ayrı okullarını da talep etmekte. Bu konuda da Avrupa ülkelerinin "hoşgörülü ve çok kültürlü" politikaları, bu taleplere olumlu cevap vermiştir. Bu yaklaşımın göçmenlerin oylarını almaya, ya da onları toplumdan ayrı tutmayı amaçladığı da ileri sürülüyor. Hangi sebep ağır bassada, sonuç itibarıyla İngiltere ve Hollanda gibi ülkelerde isimleri 'medrese' olan okullar, etnik kolejer (üniversiteler) ortaya çıkmıştır... Almanya'da etnik gruplar şehirlerin belirli bölgelerinde yoğunlaştığı için bazı ilkokullarda öğrencilerin hemen hepsi etnik azınlık çocuklarıdır. 50 yılı aşkın süredir yapılan sosyolojik ve sosyal psikolojik araştırmalar, bize "ayrı" olanın "eşit" olamayacağını göstermiştir. Bu ayrı okulların gençlerin topluma entegrasyonu bakımından da büyük bir sorun olduğu ortadadır.

Nihayet, en büyük tehlike de, özellikle etnik ya da dini kolejerde (üniversitelerde) gençlerin radikalleşebilmesidir. Örneğin, Ed Husain (2007) Londra'daki dini kolejlerin nasıl radikal bir ortam yarattığını kendi ya-

şantısına dayanarak anlatmıştır. Binlerle ifade edilen, Fransa, İngiltere gibi ülkelerden IŞİD ya da NUSRA gibi terör örgütlerine giden cihatçı gençler acaba Avrupa'da nasıl yetişmişlerdir?

Avrupa ülkeleri baştan itibaren göçmenlere, özellikle çocuklara ve gençlere daha fazla sahip çıkıp onların ev sahibi topluma daha çok entegre olmasını sağlayabilmiş olsaydı, bu iyi yetişmiş göçmen gençler yaşamakta olan Avrupa ülkeleri için değerli insan sermayesi olabilirdi. Çok zaman ve insan potansiyeli kaybı yaşanmış olmakla birlikte, bugün bile yanlış politikalarla vazgeçip ciddi önlemler alınabilir.

EĞİTİM TEDBİRLERİ

Elbette çok çeşitli politika ve uygulamalar tartışılabilir, ama burada sadece bazı eğitim tedbirleri üzerinde duracağım. Sosyokültürel uyumun büyük çapta okul becerilerine dayandığı göz önünde bulundurulurken, göçmen çocukların görece düşük okul başarılarını arttırmaya yönelik politika ve uygulamalar gereklidir. Bu tür uygulamalara erken yaşlarda başlamanın çok önemli olduğunu biliyoruz. Dünyanın çeşitli ülkelerinde yapılan araştırmalar erken çocukluk eğitiminin okula hazırlayıcı ve okul başarısını artırıcı etkisini ortaya koyuyor (Bknz. Kağıtçıbaşı, 2012). Özellikle göçmen çocukların ev sahibi toplumun dilini, ev sahibi toplum çocukları kadar iyi öğrenmeleri, dolayısıyla da onlarla aynı düzeyde okula başlamaları gündemin birinci maddesi olmalıdır. Bunu hedefleyen zorunlu iki-üç yıllık okul öncesi eğitimi gibi uygulamalar hayata geçirilebilir.

melidir.

Bütün okullarda göçmen çocukların ev sahibi ülke çocuklarıyla bir arada okuyarak kaynaşmasını sağlayıcı tedbirler alınmalıdır. "Ayrı" etnik /dini okullardan vazgeçilmelidir. Sade çocuklara değil, ailelere, özellikle de kadınlara destek verilmeli, onların kamusal yaşama katılması sağlanmalı, örneğin dil ve diğer beceri eğitimleri verilmelidir. Okullarda öğretmenleri, göçmen öğrencilerden düşük beklentilerine karşı uyarmak gerekir. Böylece öğretmenlerin göçmen çocukları daha düşük akademik düzeydeki alanlara ve okullara yönlendirmeleri önlenmelidir. Baysu ve Phalet (2014) okulun göçmen çocuğu benimseyici işlevini vurguluyorlar. Okul düzeyindeki uygulama ve politikalar, çocuk ve ergenlerin esenliği ve başarısı için çok önemlidir. Bu tedbirleri alırken gelişmiş Avrupa ülkelerinin var olan bilgi birikiminden ve bilimsel araştırmalardan yararlanması ve siyasi değil, insancıl amaçlara öncelik vermesi arzu edilir.

Kaynaklar

Baysu, G. ve Phalet, K. (2014). Avrupalı ikinci nesil Türk göçmenlerin okul başarısı. Türk Psikoloji Yazıları.

Grillo, R. (Ed.) (2008). The Family in question: Immigrant and ethnic minorities in multicultural Europe. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Husain, Ed. (2007). The Islamist. London: Penguin Books.

Güngör, D. (2014). İkinci kuşak Avrupalı Türklere psikolojik entegrasyon ve uyum:

Çift boyutlu kültürelleşme temelinde karşılaştırmalı bir derleme. Türk Psikoloji Yazıları.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1987). Alienation of the outsider: The plight of migrants. International Migration, 25, 195-210.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1997). Whither multiculturalism? Applied Psychology: An International Review, 46(1), 44-49.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2012). Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi: Kültürel Psikoloji. (3. Basım) İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Kaya, A. (2001). "Zicher in Kreuzberg" Constructing diasporas: Turkish hip-hop youth in Berlin. London: Transaction.

* Bu yazı Türk Psikoloji Yazılarında basılan bir makaleme dayanmaktadır (2014).

Köpek sorunu mu, cehalet sorunu mu?

Doğan Kuban

Medya ile ilişkim dolaylı. 'Köpekler Yasa Dinlemez' adlı makaleye ilişkin tartışmaları bana okudular. Ben köpeklerle ilgili değil, kent sokağında özgür dolaşan köpeklerle ilgili bir kent olgusu üzerinde doğrudan gözleme dayalı olayları anlattım. Bu durumun içerdiği sayısız soruna yanıt vermeden bana küfür bile eden birileri varsa buna yanıtım yok. Fakat insanlara küfretmekten zevk alanların köpek sevebilmeleri olanağı da yok. Başka görevleri olabilir. Daha ciddi konuşanlara anımsatılacak bir iki şey var: Kimsesiz köpekler barınaklarda toplanır. Ve bakılır. Ve kontrol edilir, sokaklara bırakılmaz. Köpek insanın kent sokağında ortak kullanmaları bir uygarlık göstergisi değil.

Bu ülkede orman ve ağaç katliamı var. Su katliamı var. İnsan ve özellikle kadın katliamı var. Hepsinin üzerinde hayvanları ile birlikte doğa katliamı var. Bir de kent yaşamı katliamı var. Bu köpek sevenler aynı derecede doğayı ve insanı seviyorlar mı?

TRT-Okul, doğru okul mu?

Prof. Dr. Üstün Dökmen
ustundokmen@yahoo.com

TRT-OKUL'da, 12 Ocak 2014 tarihinde saat 22.00'de Anlat Bakalım adlı program yayımlandı. Programın konuğu psikiyatrist Doç. Dr. Haluk Özbay'dı. Sayın Özbay bu programda birtakım doğru ve etkileyici bilgiler verdi, programın sunucusu güzel sorular sordu, skeçleri sergileyen iki tiyatro sanatçısı da son derece başarılıydı. Ancak söz konusu programda kuramsal açıdan yanlış ve zararlı olabilecek şeyler de söylendi.

İlk olarak Sayın Özbay'ın verdiği güzel örneklerden birisini aktarmak istiyorum; şöyle: Amerikan filmlerinde atlı arabanın sürücüsü vurulduğunda atlar ürküp dolu dizgin koşmaya başlarlar. Bir kovboy atıyla gelip ürken atların yanında onlarla aynı hızda atını sürer, hemen ürken atlardan birinin üzerine atlar ve onları usulünce durdurur. Bu kovboy, arabanın gerisinde ya da ilerisinde olursa arabayı durduramaz. Özbay'a göre, ergenlik dönemindeki gençlerin anababaları da benzeri şekilde davranmalı, gençlerin hızıyla giderek onlara eşlik etmeli ve gerektiğinde onlara,

baskıcı olmadan müdahale etmelidir; yani ana baba gencin gerisinde veya ilerisinde koşmamalıdır.

Bu örnek güzeldi. Ancak söz konusu programda bazı hatalı bilgiler de verildi. Bunlardan iki tanesini sunmak ve tartışmaya açmak istiyorum.

1. Sayın Özbay bir noktada yaklaşık olarak, "Genç her şeyi bir defa denemeli, anne baba bundan korkmamalı" dedi. Programa katılan değerli sanatçı Kutay Sungar'ın akli bu açıklamaya yatmadı, kendisi de genç bir baba olan sanatçı saygılı bir üslupla, "Hocam bazı şeylerin satışı okul kapılarına kadar indi, bunları denemesi bağımlılık yapmaz mı?" dedi. Sayın Özbay da, kararlı bir şekilde kısaca, "Yapmaz" dedi. Şimdi bir gencin bu tür maddeleri ikinci defa denemeyeceğinden nasıl emin olacağız? Ayrıca birkaç defada bağımlılık yapan maddeler bulunduğunu da biliyoruz.

Sayın Özbay'ın bu konudaki önerisi, ana babaların, olasılıklara bakarak telaşlanmamaları, çocuklarında bir sorun ortaya çıktıktan sonra önlem almaları şeklinde oldu. Bu noktada örnek olarak, ortopediste gidip de, "Ne yapayım da ayağım kırılmasın?" diye sormayacağımızı, ayağımız

kırıldıktan sonra ortopediste gidebileceğimizi söyledi.

Şüphesiz ki ana baba aşırı kaygılı davranmamalı, kendine ve çocuğuna eziyet etmemelidir. Ancak, tedbir ve uyarı diye bir şey de vardır. "Ormandaki mantar yenmez diye uyardıyalım, yesin, zehirlensin, midesini yıkartırız" diye düşünemeyiz. Kaldı ki tıpta koruyucu hekimlik diye bir olay var. Hekimler size, gribe yakalanma olasılığınızı düşürmeniz için neler yapmanız gerektiğini, gözünüzü, midenizi hatta ayağınızı korumak için nasıl davranmamız gerektiğini söylerler. Örneğin, eski kayaklarla kaymak yerine, yeni tür kayaklarla kayarsak ayağımızın kırılma olasılığının büyük ölçüde azalacağını söylerler. Aynı mantıkla ana babaların aşırıya kaçmadan çocuklarını olası tehlikeler karşısında uyardımaları doğaldır.

2. Çocukların ders çalışmaya nasıl yönlendirilmesi gerektiği konuşulurken oturumu yöneten sayın spiker, "Ev ödevi bizde var; Avrupa'da hiç ödev yok; eğer öğretmen ödev verirse müfettişler soruşturma açıyorlarmış" dedi.

Bu bilgi yanlış, en azından eksiktir, izleyenlerin zihinlerinde bilgi kirliliği yaratacak niteliktedir. Dünyadaki tüm okullarda, ülkemizde de olduğu gibi, duruma, konuya ve öğrencinin yaşına uygun olarak, ödevler, bir ödev sayılabilecek projeler verilir ya

da öğrenci kendi ilgi alanına göre bir proje konusu seçer.

Dünyada dört bin küsur okulluk bir zircirde uygulanan Uluslararası Bakalorya (IB) programında ödev ve proje vardır. Elbette ki Batı ülkelerinde, ülkemizdeki klasik ödev anlayışıyla ödev verilmez, örneğin uzun şiirler ezberletilmez. Zaten ülkemizde de bugün, eskinin öğrenciyi bezdiren uzun ödevleri artık verilmiyor. Bu durumda, ülkemizde ödev olduğunu, Batı'da ise olmadığını söylemek gerçeği yansıtmayan bir bilgidir. Bu hatalı bilgi, söz konusu programda, psikiyatri alanının yanı sıra eğitim bilimleri alanında da doktora sahip olan sayın Özbay tarafından rahatlıkla, irdelenebilirdi, tartışma konusu yapılabilirdi. Ancak yapılmamıştır.

Makul sınırlar içinde ödev gereklidir; çünkü: Okulda öğrencinin kısa süreli belleğine bilgi yüklenir, ancak bu bilginin uzun süreli belleğe nakledilmesi için tekrar gerekir. Uygun ödevler, projeler verilmesi öğrenciye hem bu tekrar olanağını sağlar, hem de konu üzerinde tekrar düşünüp yaratıcılıklar sergilemesine yardımcı olabilir.

TRT OKULDAKİ programların, pozitif bilme uygun, çağdaş nitelikte olması, eğitim dünyamıza ışık tutması hepimizin ortak isteğidir. Yukarıdaki görüşlerimin, bu isteğin bir parçası olarak görülmesini ve bir tür geri bildirim kabul edilmesini diliyorum.